

FICIL
RAISE THE BAR!

Rīgā, 2025. gada 22. maijā
Nr. 24/2025

Zemkopības ministrijai
pasts@zm.gov.lv

Kopija:
Ministru prezidentei Evikai Siliņai
pasts@mk.gov.lv

*Par nacionālas nozīmes lauksaimniecības zemju
izmantošanu atjaunojamās enerģijas projektiem*

Ārvalstu investoru padome Latvijā (turpmāk – FICIL) bija iesaistījusies Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021.-2030.gadam (turpmāk – NEKP) izstrādē, kā arī turpina iesaistīties tā aktualizēšanā un izpildes uzraudzībā. NEKP tostarp ir paredzēti vairāki pasākumi, kas vērsti uz enerģijas ražošanas veicināšanu no atjaunīgajiem energoresursiem.

Lai attīstītu jaunus projektus enerģijas ražošanai no atjaunīgajiem energoresursiem, valstij kopumā ir jārod risinājums lokācijas vietu jeb zemes pieejamībai saules paneļu, vēja turbīnu, akumulācijas iekārtu (bateriju) un citas enerģijas ražošanas infrastruktūras izvietojumam. Piemēram, NEKP 3.5.15. punkts paredz paātrinātas apguves teritoriju kartēšanu atjaunīgās enerģijas ražošanas vajadzībām, tostarp minot arī nacionālas nozīmes lauksaimniecības zemes kā vienu no potenciālajām lokācijas vietām.

Ministru Kabinets 2023.gada 13.jūnijā apstiprināja grozījumus noteikumos Nr.350 “Publiskas personas zemes nomas un apbūves tiesības noteikumi”, izveidojot tiesisku pamatu vēja parku izvietojumam publiskajam sektoram piederošajās zemēs. Tajā pat laikā Ministru kabineta 2013. gada 28. maija noteikumi Nr. 291 “Noteikumi par nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijām” neparedz iespēju izvietot atjaunīgās enerģijas ražošanas iekārtas nacionālas nozīmes lauksaimniecības zemēs.

Ministru kabinets 2023.gada 12.decembrī izskatīja ziņojumu “Par vēja elektrostaciju ierīkošanas iespējām nacionālās nozīmes lauksaimniecības teritorijās”. To izskatot, netika pieņemts lēmums izdarīt grozījumus tiesiskajā regulējumā, pieļaujot atjaunīgās enerģijas projektu ierīkošanu nacionālas nozīmes lauksaimniecības zemēs. Tomēr FICIL uzsver, ka jau tolaik Ekonomikas ministrija, Klimata un enerģētikas ministrija, Vides konsultatīvā padome

un vairums citu viedokļu sniedzēju atbalstīja tiesiskā regulējuma maiņu par labu tam, lai dotu iespēju izmantot nacionālas nozīmes lauksaimniecības zemi atjaunīgās enerģijas ražošanas projektu vajadzībām.

Atkarībā no novietojuma, viena vēja elektrostacija vidēji aizņem 1 ha zemes. Lai izveidotu 150 vēja elektrostacijas ar katras vidējo jaudu 6,5MW, būtu nepieciešami aptuveni 150 ha zemes. Kopējā nacionālas nozīmes lauksaimniecības zemes platība Latvijā ir aptuveni 67'000 ha, tādēļ minētās vēja elektrostacijas kopā potenciāli aizņemtu ne vairāk kā 0,002% no tās. Turklāt, vēja elektrostacijas nepasliktina lauksaimniecības zemju auglību. Elektroenerģijas ražošana no vēja līdztekus lauksaimniecībai ir iespējama un tiek īstenota, piemēram, Vācijā, Lielbritānijā, Dānijā, Polijā un citviet. Turklāt, ja lauksaimniecība intensīvi tiek izmantoti minerālmēsli un citas ķīmiskas vielas, šajās lauksaimniecības zemēs parasti nav konstatējamas nozīmīgas dabas vērtības. Secīgi arī vēja elektrostaciju ietekme uz vidi un ekoloģiju ir neliela.

Zemkopības ministrija šobrīd ir izstrādājusi Zemes pārvaldības likuma grozījumu projektu (24-TA-2603), lai veicinātu lauksaimniecības zemes resursu aizsardzību, to racionālu, efektīvu un ilgtspējīgu izmantošanu. Iepriekšējā redakcijā bija iekļauts priekšlikums liegt izvietot saules paneļus lauksaimniecības zemēs ar noteiktu auglību. Esam pateicīgi, ka šis priekšlikums ir ticis izņemts no pašreizējās likumprojekta redakcijas, tomēr joprojām pastāv bažas, ka šī nevēlamā norma nākotnē varētu atkal tikt iekļauta.

FICIL rīcībā ir ziņas par atšķirīgiem viedokļiem jautājumā, kas saistīti ar nacionālas nozīmes lauksaimniecības zemes izmantošanu atjaunīgās enerģijas projektiem. Respektējot šo viedokļu kopumu, FICIL vienlaikus apzinās un samērīgi respektē arī NEKP izvirzītos mērķus un nospraustos rīcības virzienus. Turklāt, atjaunīgās enerģijas projektu attīstība ir laika un finanšu resursu ietilpīga.

FICIL aicina Zemkopības ministriju organizēt sarunu, lai pārrunātu FICIL un Zemkopības ministrijas redzējumu par NEKP izvirzīto uzdevumu izpildi jautājumā par zemes resursu pieejamību atjaunīgās enerģijas projektiem. Lūdzu, sazinieties ar FICIL politikas ekspertu Arnoldu Ābelīti (arnolds.abelite@ficil.lv vai 27811071), lai vienotos par tikšanās laiku un formātu.

Ar cieņu

Tatjana Guznajeva
FICIL izpilddirektore

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU